

I.M. ПОСОХОВ, I.O. НОВІК

ГОНКОНГ, СІНГАПУР, УКРАЇНА – ГЕНЕЗИС МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ЦЕНТРІВ, ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Проведено аналіз особливостей формування світових фінансових центрів Азійсько-Тихоокеанського регіону. Проведене дослідження продемонструвало, що досвід Сінгапуру та Гонконгу свідчить, як залучаючи кращих спеціалістів можна перетворитись на процвітаючу країну, міжнародний фінансовий центр. Україна має великі можливості і ресурси для розвитку, в неї є потенціал стати одним з провідних фінансових центрів, але для цього потрібно перейняти досвід становлення існуючих міжнародних фінансових центрів, врахувати слабкі і сильні сторони, виробивши власну унікальну концепцію розвитку, готуючи кваліфікованих спеціалістів, даючи підтримку усім сферам діяльності країни для їх розвитку. Виокремлено особливості формування світових фінансових центрів Азійсько-Тихоокеанського регіону: вигідне географічне положення на шляхах регіональної та світової торгівлі, тісні комунікативні зв'язки з Лондоном та наявність пільгового податкового режиму; Сінгапур є фінансовим центром країн Південно-Східної Азії з розвиненим набором усіх складових, а саме: розвиненим ринком золота, розвиненим валютним ринком; розвиненим ринком банківського кредитування та розвиненим фондовим ринком; Гонконг є другим за IPO міжнародним фінансовим центром та другим фондовим ринком Азії, має представництва 70 найбільших банків планети; тісною партнерською співпрацею (кооперуванням) фінансових центрів Гонконгу і Шанхаю та підтримкою інвесторів та ринку в цілому; зростанням ролі світового господарства у світі та розвитком спеціалізації міжнародних фінансових центрів. Наведено пропозиції поступового перетворення України на світовий фінансовий центр: програми державного регулювання та підтримка системи освіти для поступового вдосконалення ефективності рівня освіти: значна перепідготовка фахівців, безкоштовні державні тренінг-програми збільшення фінансування освіти тощо; реформа медичної системи є чинником, що сприятиме залученню іноземних інвестицій, як у медичний, так і у промисловий сектор, вирішення проблеми трудової міграції медичних працівників, внаслідок невисокого рівня їх заробітної платні; розробка та проведення антикорупційних заходів; розвиток фінансової галузі України (банківського, фондового, страхового ринку тощо), з метою досягнення статусу «Міжнародного фінансового центру»; створення умов для залучення державних та приватних інвестицій у фінансовий сектор, вдосконалення законодавчої та податкової політики фінансового сектору тощо.

Ключові слова: міжнародні економічні відносини; міжнародний фінансовий центр; інвестиції; промислове підприємство; державне регулювання

I.M. POSOKHOV, I.A. NOVIK

HONG KONG, SINGAPORE, UKRAINE – THE GENESIS OF INTERNATIONAL FINANCIAL CENTERS, THE DEVELOPMENT PROSPECT OF UKRAINE

The analysis of the features of the formation of the world financial centers of the Asia-Pacific region has been carried out. The study showed that the experience of Singapore and Hong Kong shows that attracting the best specialists can turn into a prosperous country, an international financial center. Ukraine has great opportunities and resources for development, it has the potential to become one of the leading financial centers, but for this it is necessary to adopt the experience of establishing existing international financial centers, take into account strengths and weaknesses, develop its own unique development concept, train qualified specialists, provide support all spheres of the country's activities for their development. The features of the formation of the world financial centers of the Asia-Pacific region are highlighted: an advantageous geographical position on the routes of regional and world trade, close communication ties with London and the presence of a preferential tax regime; Singapore is the financial center of the countries of Southeast Asia with a developed set of all components, namely: a developed gold market, a developed foreign exchange market; a developed bank lending market and a developed stock market; Hong Kong is the second international financial center in terms of IPO and the second stock market in Asia, has representative offices of 70 largest banks in the world; close partnership (cooperation) of the financial centers of Hong Kong and Shanghai and the support of investors and the market as a whole; the growth of the role of the world economy in the world and the development of the specialization of international financial centers. Proposals for the gradual transformation of Ukraine into a global financial center have been developed: programs for state regulation and support of the education system to gradually improve the efficiency of the level of education: significant retraining of specialists, free state training programs, increased funding for the education sector; reform of the medical system is a factor contributing to attracting foreign investment, both in the medical and industrial sectors, solving the problem of labor migration of medical workers due to their low wages; development and implementation of anti-corruption measures; development of the financial sector of Ukraine (banking, stock, insurance market, etc.) in order to achieve the status of "International Financial Center"; creating conditions for attracting public and private investments in the financial sector, improving the legislative and tax policy of the financial sector.

Keywords: international economic relations; international financial center; investments; industrial enterprise; state regulation

Вступ. У сучасних мінливих умовах розвитку України основними факторами економічного стимулювання зростання економіки є наявність розвиненого ринку капіталу та доступних фінансових ресурсів, що дозволить підтримувати конкурентоспроможність вітчизняних промислових підприємств на світових ринках в умовах глобалізації.

Виявлення новітніх тенденцій розвитку фінансових центрів світу дозволить наблизитися до розуміння природи сучасних фінансових криз.

Отже, актуальність теми зумовлена необхідністю переосмислення наслідків глобалізації фінансових ринків і сучасного розвитку світових фінансових

центрів, що визначило актуальність вибраного нами дослідження.

Аналіз стану питання. В умовах сучасного світового господарства та глобалізації економіки підвищується наявність доступних фінансових ресурсів, актуальність залучення інвестицій та дослідження закордонного досвіду формування, діяльності та розвитку провідних фінансових центрів та врахування їх досвіду для підвищення ефективності фінансування вітчизняних компаній та перетворення України у міжнародний фінансовий центр.

Мета роботи. Мета статті полягає у визначенні сучасних тенденцій розвитку провідних фінансових центрів, а саме Гонконгу та Сінгапуру та аналізу

перспектив розвитку України для перетворення у світовий фінансовий центр на ряду з відомими країнами-лідерами.

Аналіз основних досягнень і літератури.

Питання розвитку міжнародного фінансового ринку досліджують такі вчені: З. Луцишин, І. Цюпа, Н. Демчук, С. Науменкова, М. Коваленко. Дослідження світових фінансових центрів представлено у працях зарубіжних і вітчизняних науковців, а саме: С. Дробишевського, Л. Худякової, Л. Шпака. Цими вченими було зроблено вагомий внесок в проблематику розвитку міжнародного фінансового ринку. Водночас в сучасних умовах потребує подальшої розробки проблематика причин і наслідків заострення конкуренції між світовими фінансовими центрами, тенденції перерозподілу капіталу на користь Азії.

Викладення основного матеріалу дослідження.

Світові фінансові центри на сьогоднішній день є головним елементом світового господарства.

Вони є фінансовими центрами, які контролюють міжнародні кредитні, валютні, фінансові операції, торгівлю золотом, цінними паперами тощо.

Іноді вважають, що Сінгапур та Гонконг – це країни-близнюки. Їхні шляхи до становлення процвітаючими фінансовими центрами виявилися протилежними.

Гонконг прийняв пропозицію країн Європи прийняти вже сформовану і випробовану модель економічного успіху, що заснована на демократичних інститутах. Сінгапур же навпаки – звільнився від колоніального ярма та обрав свій унікальний шлях. Найважливішим елементом розвитку для створення успішної економіки, і елементом зниження соціальної напруги є мовне питання [1]. Особливості формування світових фінансових центрів Азійсько-Тихоокеанського регіону наведено на рис. 1.

У Сінгапурі закріплено на законодавчому рівні 4 офіційних мови: англійська мова та 3 мови етнічних груп. Наявність трудових ресурсів, що вільно володіють англійською мовою, стало аргументом для відкриття у Сінгапурі виробництв та представництв транснаціональних корпорацій. Завдяки цьому інноваційному рішенням, з 90-х років Сінгапур займає провідні місця у світових рейтингах ведення бізнесу. Як і в будь-якій країні, що змінює свій устрій, проблем із вивченням нової іноземної мови було достатньо, проте у наш час майже всі сінгапурці вільно володіють англійською мовою, що дозволило країні інтегруватися до світового господарства та забезпечило конкурентоспроможність на світових ринках [1].

Вітчизняна фінансова система є нестабільною, тому перетворення країни на світовий фінансовий центр – це надто складне завдання. Для цього як мінімум необхідно мати високий рівень освіти громадян, високий рівень медичного добробуту та прозорість і чесність усіх фінансових операцій, що будуть здійснюватися в країні [6].

Особливості формування світових фінансових центрів Азійсько-Тихоокеанського регіону наведено на рис.

Для поступового перетворення України на світовий фінансовий центр необхідно враховувати економічну та політичну ситуацію України. Але розглянемо кожен пункт детально.

По-перше, рівень освіти в Україні є в останні роки знижується, це переважно пов'язано зі складною епідеміологічною ситуацією у світі, тому заклади вищої освіти та школи були вимушені перейти на дистанційний режим роботи, внаслідок чого частина знань не засвоюється, а це впливає на майбутню кваліфікацію і практичні навички кадрів. Це формує загальний освітній рівень країни. Вважаємо, що реформа системи освіти потребує значної перепідготовки фахівців, безкоштовні державні тренінг-програми, забезпечення необхідною літературою. Таким чином, держава регулюватиме процеси навчання, поступово вдосконалюючи ефективність рівня освіти.

Медицина, як чинник, також важлива при переході країни до статусу міжнародного фінансового центру. Наразі медична реформа в Україні заключається у переведенні даних в онлайн-формат, це зроблено для більшої технологізації та зручності пацієнтів і лікарів.

Якщо держава і надалі буде підтримувати цей сектор, наша країна стане «безпечною» для інвесторів з точки зору їхнього благополуччя, бо вони зможуть проводити валютні операції в країні, яка у будь-якому випадку надасть медичну допомогу. Сектор охорони здоров'я привабливий і для іноземних інвесторів, що хочуть відкривати нові клініки, тому що наразі ЗВО випускають спеціалістів вірусологів, мікробіологів, біохіміків, біофізиків, знання яких затребувані як в Європі, так і в Україні, проте існує проблема трудової трудової міграції медичних працівників, внаслідок невисокого рівня їх заробітної платні.

Третій і головний фактор, без якого освіта, медицина та фінансова сфера не розвиватимуться стрімкими темпами – це антикорупційні заходи. Корупція, як відомо, присутня майже в усіх сферах розвитку країни.

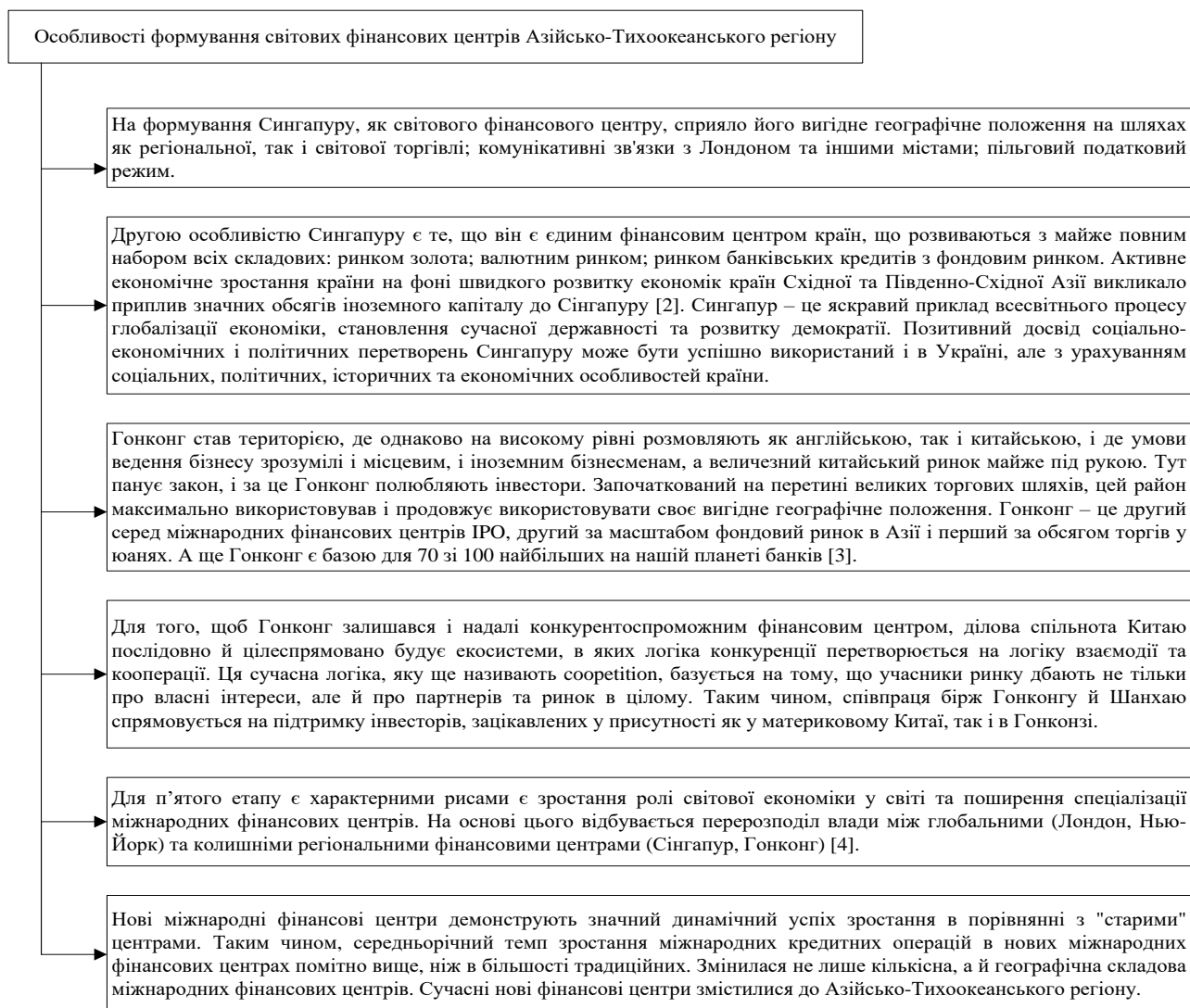

Рис. Особливості формування світових фінансових центрів Азійсько-Тихоокеанського регіону

Існують корупційні покарання у вигляді притягнення до кримінальної відповідальності та/або вилучення майна на підставі постанови суду, санкцій, антимонопольного комітету, але всі ці заходи не завжди ефективні, внаслідок низького рівня доходів населення, високого рівня інфляції та жаги до збагачення окремих очільників певних інстанцій. Поки не зміниться людське мислення, що державна посада не дає права на корупційні дії, корупція процвітатиме і надалі.

Фінансово-економічна галузь України також має розвиватися більш стрімкими темпами, щоб у майбутньому країна змогла досягти статусу «Міжнародного фінансового центру». Першим кроком потрібно створити біржу, яка мала б можливість обслуговувати не лише товарні ринки (спотові ринки електроенергії, газу та ін.), а й ринки капіталу (деривативи, облігації). Другим кроком необхідно створити фінансово-інфраструктурний холдінг. Таким чином певна частина акцій має належати державі, а іншу половину треба розподілити між акціонерами – стратегічними і МФО.

Це створить міжнародний іміджевий престиж, дасть стартову площадку широкому спектру інвесторів, як колись зробили Гонконг і Сингапур [7].

Отже, вивчення створення міжнародного фінансового центру започатковується у виді абстрактного руху грошових коштів і згодом упорядковується в широкомасштабні просторові фінансові процеси. Досвід становлення кожної країни унікальний, що ґрунтується на математичних залежностях між капіталом і зовнішніми агрегатами, далі посилюється єдність світового господарства, його органічна цілісність, яка проходить у єдності з такими взаємопов'язаними явищами економічного життя суспільства, як становлення світової конкуренції та консолідація світового господарства, а також формування міжнародного фінансового центру.

Четвертим фактором може стати створення умов для залучення державних та приватних інвестицій у фінансовий сектор, вдосконалення законодавчої та податкової політики фінансового сектору тощо.

Висновки. Проведено аналіз особливостей формування світових фінансових центрів Азійсько-

Тихоокеанського регіону. Проведене дослідження продемонструвало, що досвід Сінгапуру та Гонконгу свідчить, як залучаючи кращих спеціалістів можна перетворитись на процвітаючу країну, міжнародний фінансовий центр. Україна має великі можливості і ресурси для розвитку, в неї є потенціал стати одним з провідних фінансових центрів, але для цього потрібно перейняти досвід становлення існуючих міжнародних фінансових центрів, врахувати слабкі і сильні сторони, виробивши власну унікальну концепцію розвитку, готуючи кваліфікованих спеціалістів, даючи підтримку усім сферам діяльності країни для їх розвитку. Наведено пропозиції поступового перетворення України на світовий фінансовий центр.

Список літератури

1. Lee Kuan Yew From *Third World to First: The Singapore Story, 1965–2000*. Harper Collins Publishers, 2000. 752 p.
2. Луцишин З.О. *Світові фінансові центри у глобальній фінансовій архітектурі* [Електронний ресурс] URL: <http://www.bma.amsterdam.nl/adam/uk/intro/gesch1.html>
3. *Чорний проти жовтого: класове протистояння та рух парасольок у Гонконзі* / Пер. з англ. Н. Кошаков, М. Гетьманченко, І. Цюпа [Електронний ресурс] URL: <https://commons.com.ua/uk/chornij-proti-zhovtogo-klasoveprotistoyannya-ta-ruh-parasolok-u-gonkonzi>
4. Кучеренко В.В. Роль фінансових центрів у посткризовій трансформації світової валютної системи. *Вісник Донецького національного університету. Економіка і право*. 2013. № 2. С. 313-316.
5. *Интерфакс Украина Украинский международный финцентр с участием государства может быть запущен осенью 2023 года* [Електронний ресурс] URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/702702.html>
6. Евгений Руденко, Назарий Мазилук *Киевская Уолл-стрит, или Как зародился финансовый центр Украины* [Електронний ресурс] URL: <https://www.pravda.com.ua/rus/articles/2020/07/31/7261284/>
7. Горбач І. *Два шляхи з третього світу у перший: як схожі країни, Сінгапур та Гонконг, досягли успіху зовсім різними шляхами* [Електронний ресурс] URL: <https://nv.ua/ukr/publications/dva-shljahi-z-tretogo-svitu-u-pershij-jak-shozhi-krajini-singapur-i-gonkong-dosjagli-uspihu-zovsim-riznimi-shljahami-189003.html>
8. Posokhov I., Dyuzhev V., Zhadan Yu. *Risk management of industrial enterprises: theory and methodology : monograph*. Kharkiv : Publishing House I. Ivanchenka, 2020. 175 p.
9. *Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. Економічна інтеграція України у світове господарство : кол. монографія* / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. І. М. Посохов [та ін.]. Харків : НТУ «ХП», 2016. 450 с.
10. Посохов І. М. *Теоретичні та практичні аспекти управління ризиками корпорацій: монографія*. Харків: ПВПП «Слово», 2014. 499 с.
11. Пахомова Т. *Механізми управління кризами суспільного розвитку в системі державного управління. Економіка і держава*. Київ, 2006. №8. С. 64–66.

Надійшла (received) 18.02.2022

Відомості про авторів / About the Authors

Посохов Ігор Михайлович (Posokhov Igor Mikhailovich) – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки бізнесу та міжнародних економічних відносин, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»; м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9668-642X>; e-mail: posokhov7@gmail.com

Новик Ірина Олександрівна (Novik Irina Alekseevna) – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»; м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1912-8576>; e-mail: gerashenko1977@gmail.com